

Hungersnøden i Russland

Taler

Fridtjof Nansen

Dato

30 september 1921

Sted

Genève

- 1 Jeg beklager den stilling som er tatt til spørsmålet. Hensikten med den
resolusjon jeg fremla til Deres overveielse var å sikre regjeringenes medvirkning
til et stort internasjonalt foretagende, for å hjelpe Russland og frelse landet fra
hungersnød. Det var ikke min mening bare å styrke henvendelsen til den private
5 velgjørenhet, det anser jeg for å være overflødig.

Jeg synes at hungersnøden i Russland er av slike dimensjoner at den i sig selv er
en tilstrekkelig sterk appell, og intet ord fra denne forsamling kan styrke
appellen. Det var min appell til regjeringene jeg fremsatte, og den mislyktes.

10

La mig nu med få ord minne forsamlingen om stillingen som jeg har fremstillet
den for Dem. Det er i dette øieblikk 29 à 30 millioner mennesker som trues med
hungersnød og død.

- 15 Hvis det ikke bringes hjelp innen 2 måneder fra idag, er deres skjebne beseglet.
Alt som trenges til deres redning er bare noen få hundre mil borte. De
nødvendige transportmidler kan tilveiebringes på en måneds varsel. Det er
truffet overenskomster med hensyn til nøiaktig kontroll og fordeling av de
beholdninger vi vil bringe til Russland. Midlene til å gjennomføre disse
20 overenskomster er i orden. Det er innen komitéen ikke fremkommet noen
gyldige innsigelser mot disse overenskomster eller mot de midler, som er
foreslått for å gjennomføre dem.

- For å avvende en hjerteskjærende ulykke er det bare nødvendig at regjeringene
25 bevilger en relativt liten pengesum. Det er ingen stor sum vi ber om, vi har bare
bedt om £ 5 000 000. Hvis vi får denne, tror vi, ja vi er overbevist om
muligheten av å utføre et meget betydningsfullt arbeide før jul, og derved for en
stor del redde stillingen. Regjeringene har sagt at de ikke kan bevilge pengene.

Regjeringene kaster hele ansvaret over på de private organisasjoner. Jeg kan ikke tro at det er riktig. Ikke desto mindre vil vi fortsette med våre henvendelser til privat velgjørenhet. Vi har allerede gjort en begynnelse. Vi utretter hvad vi kan ved privat velgjørenhet, men selv vår velgjørenhet blir vanskeliggjort og meget alvorlig sinket ved det felttog av baktalelser og misforståelser som føres mot saken. Det settes en utallighet av løgner i omløp.

Jeg kan bare nevne en historie som verserte i avisene. De vil alle huske den, historien om hvordan det første tog, som Mr. Hoover sendte til Russland, blev plyndret av sovjetarméen i Russland. Det var løgn, men allikevel gjentas denne samme løgnhistorie gang efter gang i den européiske presse. Jeg selv blev beskyldt for å ha sendt en ekspedisjon til Sibirien, og efter hvad jeg forstår blev det sagt at jeg medbragte våben for en revolusjon. Det var løgn; men jeg har sett den i avisene.

Det er mange lignende historier i omløp. Det er tydelig nok, at de må skrive sig fra et eller annet centralagentur, jeg vet ikke hvor. Det er i ethvert fall fra noen, som ikke synes å være meget interessert i at det blir ydet noen hjelp til det sultende russiske folk, og jeg tror jeg vet hvad der er den underliggende tanke for denne kampanje. Det er denne: at den aksjon, som vi vil igangsette, vil hvis den lykkes styrke sovjetregjeringen. Jeg tror at dette er en feiltagelse. Jeg tror ikke at vi vil styrke sovjetregjeringen, om vi viser det russiske folk at der er hjerter i Europa, og at det der er folk som er rede til å hjelpe det hungerdøende russiske folk.

Men la oss anta at det styrker sovjetregjeringen. Er det et medlem av denne forsamling som er villig til å si at heller enn å hjelpe sovjetregjeringen, vil han tillate, at 20 000 000 mennesker lider hungersdøden? Jeg provoserer forsamlingen til å besvare dette spørsmål. Det hovedpunkt hvorimot aksjonen har vært rettet, synes å være den avtale som jeg har truffet med sovjetregjeringen. Det er påstått, at ved å tillate Sovjet å ha en representasjon av to mann, som jeg foreslår stasjonert i Moskva, har jeg satt sovjetregjeringen i stand til å sette sin vilje igjennem i vårt foretagende og forhindre oss fra å gjøre hvad vi ønsker. Men jeg ber forsamlingen bedømme om jeg, idet jeg har å forhandle med én representasjon for sovjetregjeringen, ikke kommer til å stå friere enn Mr. Hoover, som vil ha å forhandle med mange, og som vil ha å forhandle med hele regjeringen. Jeg ber Dem å si mig om noen avtale kan omstyrte nødvendigheten av åpent og fritt samtykke og samarbeide fra sovjetregjeringens side.

Mitt forslag er å bringe hjelp uten å bringe inn noe moment av politikk og uten å forhandle med noe politisk parti, hvis det er mulig å undgå det; men ingen hjelp kan bli ydet i noe land, og aller minst i Russland, mot regjeringsautoritetenes ønsker. De uker vi nu har foran oss er skjebnesvangre. En aksjon som skal ha håp om å bli vellykket må begynne, før de er gått.

Jeg tror ikke at Europas folk vil sitte med foldede hender gjennom vinterens lange måneder og vente på, at Russland skal sulte ihjel. Dette er stillingen: I Kanada er iår høsten så god at Kanada vil være i stand til å utføre tre ganger så meget som det er nødvendig for å forebygge de fryktelige følger av hungersnøden i Russland. I De Forente Stater råtner hveten hos farmerne, fordi de ikke kan finne kjøpere til sitt store overskudd. I Argentina ligger det mais i slik overflod at man ikke kan bli kvitt den, og de er begynt å fyre lokomotivene med den, fordi de ikke vet noen annen måte å bli av med den på. Mellem oss og Amerika ligger skiber oplagt. Vi vet ikke hvad vi skal beskjeftige dem med. Og så holder på den annen side, i Østen, 30 millioner mennesker på å dø av sult.

Dette er et foretagende som ikke kan bli virksomt uten hjelp fra forbundet, som jeg også mener vil være det mest virkningsfulle ved sådanne arbeider. La Nasjonenes Liga komme oss til hjelp, og la oss slippe å se noe hykleri. La oss se kjensgjerningene i ansiktet, slik som de er. Regjeringene er ikke i stand til å gi 5 millioner pund! I øieblikket kan de ikke gjøre det! De kan ikke sig imellem opdrive denne sum som bare betyr halvparten av det beløp, som det koster å bygge et slagskip! Og maten ligger i Amerika, men ingen til å hente den.

95

Er det mulig at Europa kan sitte rolig og ikke gjøre noen verdens ting for å bringe maten over og redde folkene på den annen side? Jeg kan ikke tro det. Jeg føler mig overbevist om at Europas folk vil tvinge sine regjeringer til å ta beslutningen. Jeg tror at det største antall av de regjeringer som er representert i denne sal, vil slutte sig til rekken av de få, som allerede har handlet. La mig minne Dem om at en rekke mindre regjeringer allerede har ydet hjelp til lindring av hungersnøden i Russland. Hvis de andre bare vilde ofre hvad en halv bataljon tropper koster, vilde de nok finne pengene. Kan de ikke gjøre det? Men la dem da si det åpent, men la dem ikke sammenkalle komitéer og konferanser og diskutere dag efter dag og måned efter måned, mens folk ligger og dør av sult.

105

Det mandat som jeg fikk fra den konferansen, på hvis vegne jeg handler, går ut

110 på å appellere til verdens regjeringer. Jeg vil gå på, og jeg vil forsøke å samle
Europas folk til å avvende denne historiens største redsel, og jeg tror, hvad så
denne forsamling kommer til å beslutte at vi skal være i stand til å gjøre noe for å
lindre den hårde lidelse som finnes. Men det er et fryktelig kappløp: vi løper
omkapp med den russiske vinter, som allerede rolig og sikkert nærmer sig fra
nord. Snart vil de russiske farvann være frosset til. Snart vil all transport bli
115 stanset av isen. Skal vi tillate at vinteren for alltid bringer disse millioner
stemmer til å forstumme som roper til oss om hjelp? Det er ennu tid, men det er
ikke megen tid å tape.

Forsøk virkelig å forstå, hvad det vil si at den russiske vinter setter inn for alvor,
120 og forsøk å forestille Dem hvad det vil si når det ikke finnes mat, og hele
befolkninger kommer vandrende gjennom det tomme land, søkende efter noe å
spise. Menn, kvinner og barn faller døde om i tusenvis i Russlands sne. Forsøk å
forestille Dem hvad det betyr! Hvis De noensinne har visst hvad det vil si å
kjempe mot sulten og å kjempe mot vinterens uhyggelige makter, da vil De
125 kunne sette Dem inn i hvad det betyr og forstå hvad følgen vil være. Jeg er sikker
på at De ikke kan sitte rolig og svare med kaldt hjerte at det gjør Dem ondt, men
De kan dessverre ikke hjelpe.

I menneskehetens navn, i navn av alt hvad der er edelt og hellig, appellerer jeg til
130 dere, som selv har kone og barn hjemme, å tenke på hvad det betyr å se kvinner
og barn dø i millionvis. Fra dette sted appellerer jeg til regjeringene, til Europas
folk, til hele verden om hjelp. Skynd dere å handle, før det er for sent å angre!

135

Kilde

A. H. Winsnes (red): Nansens røst. Artikler og taler av Fridtjof Nansen, bd.2. Oslo 1942, s. 580-584.

140

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/hungersnoden-i-russland>

145